

Beneficiarul taxei judiciare de timbru sub lupa jurisprudenței recente

Plata taxei judiciare de timbru reprezintă una dintre etapele obligatorii asupra carora justițiabilii trebuie să acorde o atenție deosebită, întrucât de corectitudinea acesteia depinde înșuși învestirea valabilă a instanței. În contextul unor interpretări recente tot mai flexibile ale instanțelor de judecată cu privire la unitatea administrativ-teritorială în contul careia se poate efectua plata taxei judiciare de timbru, av. Georgiana Enache – Counsel și av. Nicola Costea – Managing Associate din cadrul KPMG Legal – Toncescu & Asociații analizează implicațiile juridice și riscurile generate de nerespectarea exigențelor legale în materie.

1. Introducere

Problematika locului unde trebuie achitată taxa judiciară de timbru a devenit, în ultimii ani, un veritabil teren de controversă jurisprudențială.

Deși art. 40 alin. (1) din OUG nr. 80/2013 reglementează expres că plata se face „la bugetul local al unității administrativ-teritoriale (UAT) unde persoana fizică își are domiciliul sau, după caz, unde persoana juridică are sediul social”, numeroase instanțe, inclusiv curți de apel și chiar Înalta Curte de Casație și Justiție, au adoptat recent o interpretare „flexibilă” a acestui text în cadrul dosarelor de judecată aflate pe rolul acestora.

Argumentul principal invocat a fost acela că, potrivit Codului de procedură civilă, sancțiunea nulității intervine doar pentru netimbrare sau timbrarea insuficientă, nu și pentru plata efectuată către un alt UAT decât cel prevăzut de OUG nr. 80/2013.

Această abordare, deși aparent pragmatică, are o serie de implicații atât sub aspectul aplicării corecte a legii procesuale, cât și sub aspectul stingerii raportului juridic fiscal născut între justițiabil și UAT-ul indicat de lege.

2. Distincția între condiția procesuala și natura fiscală a obligației

Este corect ca, din perspectiva Codului de procedura civilă, instanța are ca principală preocupare verificarea **existenței taxei** și a conformității **quantumului** acesteia cu prevederile legale.

Totuși, reducerea problematicei la aceste două condiții, fără a lua în considerare și contul bugetar în care este achitată taxa judiciară de timbru, ignoră faptul că obligația de plată a taxei judiciare de timbru este, în esență, o **creanță fiscală** reglementată printr-o normă cu caracter imperativ.

În lumina art. 40 alin. (1) OUG nr. 80/2013 și a concluziilor unei analize juridice bine fundamentate materializate într-un articol de specialitate^[1], între reclamant (sau, după caz, contestator, apelant, recurent etc.) și unitatea administrativ-teritorială de la domiciliul/sediul sau se naște un **raport juridic fiscal**, cu următoarea structură:

- ◆ **Debitorul:** persoana fizică sau juridică ce investește instanța cu o cerere.
- ◆ **Creditorul fiscal:** UAT-ul de la domiciliul sau sediul debitorului.
- ◆ **Obiectul obligației:** suma datorată cu titlu de taxă judiciară de timbru.

Prin urmare, natura juridică a plății nu este una generică, ci este supusă regulilor de drept civil și fiscal privind stingerea obligațiilor. Potrivit art. 1.471 și urm. Cod civil, plata trebuie efectuată creditorului sau unei persoane autorizate de acesta. Plata către un terț nu stinge obligația, cu excepția unor situații strict și limitativ reglementate (de exemplu, subrogația, acceptarea expresă a creditorului etc.).

În consecință, plata efectuată către un UAT „străin” nu stinge obligația fiscală născută în temeiul art. 40 alin. (1). Din această perspectivă, considerarea acțiunii ca fiind „valabilă timbrată” doar pentru că plata a fost efectuată în quantum corect, dar în alt cont, este, din punct de vedere juridic, eronată.

3. Riscul relativizării textului legal

Acceptarea, în practică, a ideii că taxa judiciară de timbru poate fi plătită „oriunde în țară”, fără consecințe procesuale, creează un precedent cu următoarele implicații:

€ € € € ◆ **Golește de conținut art. 40 alin. (1) OUG nr. 80/2013**, transformându-l într-un simplu enunț decorativ, lipsit de forță juridică. Cu alte cuvinte, se încurajează interpretarea normei în sensul de a **nu** produce efecte, nu în sensul producerii efectelor.

- ◆ **Generează arbitrar:** justițiabilii ar putea alege să plătească taxa într-un UAT convenabil, fără legătură cu domiciliul/sediul lor, subminând principiul legalității fiscale.
- ◆ **Perturba mecanismul de colectare bugetară:** UAT-urile nu își mai încasează propriile creanțe fiscale, ceea ce creează distorsiuni în raporturile dintre autoritățile locale și afectează bugetele acestora.
- ◆ **Subminează disciplina fiscală:** dacă plata către un alt UAT este acceptată, se creează o practică

neunitara și imprevizibila, cu efecte incerte asupra întregului sistem fiscal.

Astfel, din punct de vedere juridic, instanțele care accepta ca valabile astfel de plăți confera valabilitate unei modalități de stingere a obligației fiscale contrara regulilor generale ale Codului civil și ale dreptului fiscal.

4. Contra-argumentele jurisprudențiale și limitele lor

◆ **Argumentul nulității:** S-a susținut ca „sanctiunea nulității nu este expres prevazuta pentru plata în cont greșit”.

Totuși, aceasta abordare ignora existența nulităților virtuale, recunoscute expres de lege, care opereaza ori de câte ori nu este îndeplinita o condiție esențială pentru validitatea unui act procedural. În cazul de față, dacă obligația fiscală nu este stinsă prin plata către creditorul prevazut de lege, acțiunea ramâne, în mod virtual, netimbrata, ceea ce atrage incidența sancțiunii procesuale a nulității. Prin urmare, a limita aplicarea nulității doar la ipotezele expres prevazute în mod literal încalca principiul potrivit caruia nulitatea virtuală intervine ori de câte ori nu este respectată o cerință de fond impusa de lege pentru desfașurarea valabilă a procedurii.

◆ **Argumentul naturii fiscale distincte:** S-a afirmat ca „modalitatea de colectare privește doar relația dintre UAT-uri, nu investirea instanței”.

Aceasta perspectivă poate fi criticată din perspectiva faptului ca raportul fiscal nu poate fi rupt de efectele procesuale. Dacă obligația fiscală nu este stinsă, instanța nu poate considera acțiunea timbrată. Se produce astfel o separare nejustificată între planul procesual (condiția de investiție validă a instanței) și planul fiscal (modalitatea efectivă de stingere valabilă a obligației de a plăti taxa de timbru), deși cele două planuri sunt interdependente.

5. Rolul instanței de judecată

O nuanță importantă, desigur, care este evidențiată și în doctrină, este aceea ca instanța nu poate dispune direct sancțiunea anularii cererii dacă taxa judiciară de timbru a fost achitată în contul unui terț față de creditorul fiscal real, fără a-și îndeplini obligația de informare a justițiabilului cu privire la creditorul fiscal corect.

Astfel, instanțele ar trebui să includă în citație sau rezoluție mențiuni clare privind UAT-ul în favoarea caruia trebuie achitată taxa. Sancțiunea procedurală este aplicată în mod legal doar în cazul refuzului de conformare după informare.

Această abordare procedurală echilibrată nu doar ca evita sancționarea disproporționată a justițiabilului pentru o

eroare ce poate fi remediata, ci **asigura și respectarea efectivă a dreptului de acces la justiție, așa cum este acesta garantat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului**. Este relevant de subliniat ca anumite instanțe care au adoptat o viziune flexibilă au invocat tocmai acest argument al protejării accesului la justiție, însă soluția procedurală de informare și acordare a unui termen de conformare răspunde pe deplin acestor exigențe, fără a fi necesară derogarea de la cerințele legale privind locul plății taxei de timbru.

Astfel, se realizează un echilibru între disciplina fiscală și protecția drepturilor fundamentale ale părților.

6. Concluzii

Din punctul nostru de vedere, art. 40 alin. (1) OUG nr. 80/2013 are caracter imperativ și instituie nu doar o regulă administrativă de colectare, ci și o condiție de valabilitate a plății taxei judiciare de timbru.

Orice plată a taxei judiciare de timbru ar trebui realizată **exclusiv** la bugetul local al UAT-ului de domiciliu/sediu al platitorului. Plata în contul unui UAT terț nu stinge obligația fiscală și, prin urmare, nu poate asigura legalitatea învestirii instanței.

În concluzie, pentru a evita orice discuții suplimentare sau interpretări divergente, recomandăm respectarea art. 40 alin. (1) din OUG nr. 80/2013 în forma avută în vedere de legiuitor, în sensul ca plata taxei judiciare de timbru se va efectua într-un cont distinct de venituri al bugetului local, «Taxe judiciare de timbru și alte taxe de timbru», al unității administrativ-teritoriale în care persoana fizică are domiciliul sau reședința ori, după caz, în care persoana juridică are sediul social, dacă acestea se afla pe teritoriul României.

Pentru identitate de rațiune, aceeași regulă se aplică și în cazul prevăzut de art. 40 alin. (2) care reglementează situația în care persoana care datorează taxa nu are nici domiciliul, nici reședința sau sediul în România, caz în care plata se va face în contul bugetului local al unității administrativ-teritoriale în care se afla sediul instanței la care se introduce acțiunea sau cererea.

[1] **Camelia-Maria SOLOMON**, judecator la Curtea de Apel București și formator la Institutul National al Magistraturii în articolul “ *Consecințele plății taxei judiciare de timbru în contul altei unități administrativ-teritoriale decât cea stabilită potrivit prevederilor OUG nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru*”, publicat în Revista Themis 1-2/2021.

